

Ugeblad og Annoncetidende
for Allinge-Sandvig.
Gudhjem, Østerlars, Hasle
Olsker, Rutsker, Rø og Klemens.

Ansvarshavende Ud giver:
Otto Gornitzka. - Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri
Oplag ca. 3000 Eksemplarer

Nr. 37 | Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm, efterf. Gange 8 Ø. Forretningsann. 8 - 6 Ø. | **Fredag den 14. September** | Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret senest 2 Dage før Bladet udgaar. | 1928

Septembemat.

Det er saa stille en Septembemat
saa lun en Luft,
som var det Foraarstide;
et flortyndt Skylag
sløver Himlens Lys
og gør de rene
Maanestraaler blide.

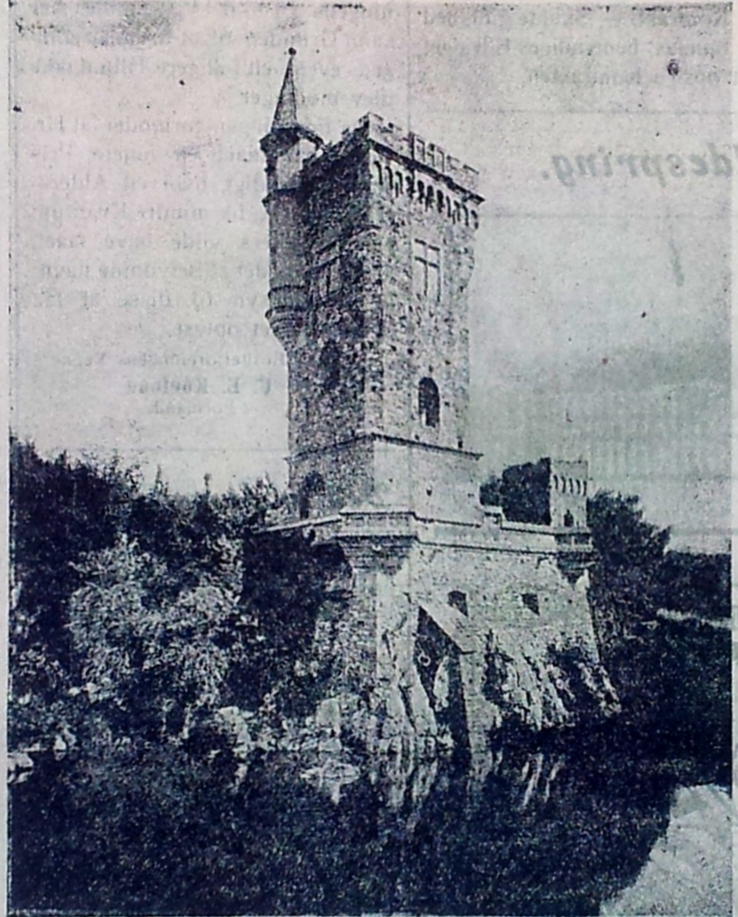
Den fjerne Horizont
er tegnet tungt
mod Himlens lyse,
næsten hvide Blaanen;
en Stribe Vand
i Engens sorte Bund
har laant et varsomt,
rødtligt Skær af Maanen.

Hver dagfast Linie
flyder taaget ud.
i Nattelysets bløde Farvetoner;
og Vinden vugger træet —
vel halvt i Drøm
den tunge Duft
fra sine Blomsters Kroner.

Det er, som skulde
denne lyse Nat
for evigt skjule Jorden
i sin Stilhed;
det er, som laa
der tusind lange Aar
imellem Nattens Fred
og Dagens Vildhed.

Richardt Gandrup.

Musetaarnet ved Rinen.

I Dag fører vi vore Læsere op ad den naturskønne Rinflod med de mange stolte Borge, forvitrede Borgruiner og gamle Sagn, helt op mod Rudesheim med den berømte Vin og det store Udsyn. Dybt nede glider Floden og bærer de kraftige Hjuldamper, der med festklædte Turister sejler fra By til By. Hvide Villaer og Smaabyer dukker frem mellem Vinbjerge og grønne Skove. Ovre paa den anden Side ligger det gamle Musetaarn, oprindeligt et Hanetaarn, hvorfra Vagterne i urolige Tider spejdede efter Fjenderne. Et Sagn, der skriver sig fra det 14. Aarhundrede, fortæller os om Grunden til dets mærkelige Navn: Ærkebiskop Hatto, der levede i det 9. Aarh., var en haard og grusom Mand. Et Aar, hvor Høsten slog fejl, indespærrede han en Del hungrige Mennesker, der kom for at bede om Brød, i en Lade og stak Ild paa denne, for at Døden kunde gøre en Ende paa deres Lidelser. — Da de ulykkelige skreg om Hjælp, skal han have sagt: Nu pibe Musene! — Siden da blev han stadig forfulgt af Mus og vidste til sidst ikke andet Raad end at flygte ud i det isole-rede Taarn: men ogsaa her fandt Musene ham, og han led en ynkelig Død.

da Hr. Anders fik Befaling at han
continuerlig skulde, om han vilde,
forblive der paa Stedet, som en
Guds Tjener i det hellige Embede,
gjorde ham og Forsikring, at Maje-
stæten havde tilsagt ham 30 Rd.
maanedlig og en Degn, hvem han
selv vilde annamme.

Den 16. Juli ankom Præsten
og fik Logement i Bagerset, hvor
der bagtes Brød til Garnisonen.

Oberst Cucheron stod for Fæst-
ningens Arbejde og kommandere-
dede alt Folket. Enhver, som ser
hans Værker, maa kjende ham
for at have været en fortræffelig
Ingeniør.

Den 1. Oktober rejste Præsten
i Land, for efter Oberst Cucheron's
Befaling at begrave tvende Lig paa
Gudhjem Kirkegaard. NB. Paa den
Tid var her ingen Jord.

Den 17. Oktober skete den før-
ste Afløsning, da Major Mathias

Den 17. April 17 Lig.
Den 26. April blev forkyndet,
at Gudstjeneste ikke mere skulde
holdes i Husene, men paa Fæst-
ningen.

Den 16. Maj kom Captain Hirsch-
nach med sit Kompagni og 5 Skibe
at afløse.

Den 17. Maj blev de ny Mes-
seklæder, Kalk og Disk første Gang
brugte, da Hr. Jacob Jensen Sode
fra Olsker og Allinge betjente Præ-
sten. Samme Hr. Jacob siges at
have været en saare lystig Mand
og prædiket for Kong Christian
den Femte i Allinge til Fornøjelse.

Den 20. Maj blev den første
Sten lagt til Lille-Taarn paa Boe-
holmen af Major Juel og Captain
Hirschnach. NB. Captain Meris,
Captain Bucherels, Captain Rod-
steens og Wernichs Compagnier,
Captainleutnant Crampe, Captain
Brant og Galys Compagnier.

Den 30. Oktober kom Proviant-
forvalter Lorents Abroe, som skul-
de afløse den forrige.

Den 15. ankom Captain Baltzar
Friderich Fraus at afløse Hirsch-
nach

Den 19. Oktober kom Major
Hendrich Hofman, som skulde
kommandere paa Fæstningen ime-
dens Oberst Cucheron overrejste.

Den 25. Oktober rejste Oberst
Werberg til Bornholm.
Leutnant Dabberth etc.

Døbefadet, som vi endnu have,
kom med „Søhesten“ og blev brugt
første Gang, da Præstens Søn
Jens blev døbt den 6. December.

I dette Aar døde 146. Fridrich
Lucas, Chirugus Kirkering, Leutn.
Mercher.

Anno 1687 Fyrverker Dyring.

Den 11. Februar døde Degnen
og begravedes den 18. i Gudhjem
Kirkegaard.

Den 6. Marts prædikede Hr.
Hans Povlsen Ancher, Provstens
Søn og Capellan.

Den 4. Maj indsattes Degn Hans
Jandrup.

Den 11. Maj kom Kong Chri-
stian den Femte om Morgenen
Kl. 3 og rejste Kl. 7 slet.

Anno 1688, den 16. August blev
Degnen Jendrup promoveret til
Vestermarie Sogn paa Bornholm.

Den 26. August blev Degnen
Samuel Hansen indsat. Han har
været en brav Mand og har præ-
diket nogle hundrede Gange her
paa Fæstningen, men for Beta-
ling.

Den 16. Oktober blev den nu-
værende Kirkegaard indviet.

Den 6. December kom med det
kgl. Skib „Gakmed“ en Klokke.

Den *** døde Kirkering, i hvis
Sted den Feltskærs Fader Me-
ster Peiter Magnus kom og blev
viet i Rønne.

Auditeuren Johan Bendix Fesler.
De udpakke Messingstager til
Kirken har Skipper Niels Madvig,
førende det kgl. Skib „Gakmed“,
foræret til Kirken Anno 1692.

Den 3. November 1701 døde
Stykleutnant Hans Hess, Michel
Madsen kom i hans Sted.

Den 25. April 1702 succederede
Tønder Lorenz Abroe.

Den 22. August blev Under-
konstabel Hans Sørensen (Fendrik
Kyns Fader i Rønne) og Martha
Scheel trolovede.

Anno 1704 den 18. Januar havde
Forvalter Tønder Bryllup med
Landsdommer Ancher Møllers Stif-
datter Hedvig Koføed.

Efter Tønder kom Forvalter
Jägenreuter.

Anno 1706, den 14. November
blev Præstens Søn Jens Andersen
Aalborg indsat til Capellan.

Anno 1709 den 29. Maj døde
den gode ærlige Mand Hr. An-
ders Aalborg, der virkeligen har
været en god Præst og antegnet
alle Ting fra Fæstningens Anlæg-
gelse saa nøje at det er en Lyst
at læse det

Anno 1709 den 23. Maj døde
Kommandant og Major Hofman
og den 14. Juni indsat i sin Be-
gravelse 80 Aar gammel, 5 Uger
og 5 Dage. Der fortælles om denne
Mand, at uagtet han nogle Aar
var blind af Alderdom, førte han
dog en skøn Kommando og dan-
sede gerne en Menuet.

Den 2. August blev Hr. Clemens
Funch kaldet at være Præst her
paa Stedet.

Anno 1710 den 27. Februar an-
kom den fortræffelige og retfær-
dige Kommandant, Oberstleutnant
Haach Halbruch at være her Kom-
mandant.

Den 24. Juli ankom Capt. Bille
over Soldaterne, død paa Flaaden
under Sandvig, og indsat efter
Halbruchs Befaling i Hofmans
Begravelse. Han havde ellers hjem-
me i Jylland.

Den 10. Juni 1711 døde Degnen
Samuel Hansen Wallenberg i sit
57 Aar og havde været Degn her
i 23 Aar. Han havde været en
god Degn.

Anno 1711 den 17. Juli blev
Hofmans Frue, Dorte Lisbeth v.
Grynwald, indsat i sin Begrav-
else i sit 66 Aar.

Den 29. November kom Degnen,
Laurs Luster, Hr. Clemens Bro-
der, efter 6 Ugers Karantæne paa
Rønne Citadel, formedelst Pesten.

Anno 1713 den 29. November
forærede Hr. Kommandant Hal-
bruch en Sølv-Vinflaske og et
Oblatgemme eller Daase af Sølv
til Kirken.

1715, den 15. September, fik
Hr. Clemens Funch sit Kaldsbrev
paa Østermarie Sogn.

To Studenter, Iver Mariager og
Thomas Ursin forrettede Degne-
tjenesten for Laurs Luster, mens
han var i København. Om den
første har Hr. Clemen skrevet me-
get slet i Journalen.

Anno 1716 den 14. April blev
Hr. Bagge Brant voceret, og efter
ham Hr. Thomas From.

Christianse som Fæstning.

— 0 —
II.
(Uddrag af Kirkejournalen).

Aar 1684, den 2. Juni, kom
højædle og velbaarne Hr. Chri-
stopher Sehested, Hr. Admiral
Span, Generalmajor von Osten til
Ærtholmen, og havde tvende nor-
ske Compagnier med sig. Det ene
forestod Major Holst, det andet
Captain Gorgas, her en Fæstning
at ville lade fuldfærdige.

Sehested havde et Telt, og Ad-
miral Span, men Generalmajoren
logerede i en Fiskerhytte paa Buch-
holmen (som nu kaldes Frederiks-
ø), der hvor Præsten, Degnen
etc nu bor.

Den 3. Juni fik Kapellanen i
Rønne Hr. Anders Jensen Aalborg
(Broder til Hr. Ole, Præsten til
Clemens Menighed paa Bornholm)
Bud fra bemeldte Herrer ved Au-
gustin Dechner, Amtsskriver paa
Bornholm, at han skulde begive
sig herind at prædike.

Den 11. Juni prædikede han
første Gang under aaben Himmel
i Lejren.

Den 19. Juni blev lagt den før-
ste Sten til det store Taarn eller
Fæstning, først af Sehested, der-
næst af Span, ved Trompeters
Skrald og Kanoners Løsning, item
en Prædiken, holden af Hr. Anders.

Den 6. Juli rejste Herrerne her-
fra med det kgl. Skib „Pachan“,
som da tog Hr. Anders med sig
og satte ham i Land for Sandvig,
og befalede ham hver Søndag at
rejse herind at prædike, hvilket
og skete til September Maaned,

Fremtidsudsigter.

Hvad skal jeg sætte mit Barn til? saadan spørges der ofte og med god Grund. Tidligere spurgte man om, hvad Barnets Evner og Hu stod til, og derefter rettede man sig.

Selvfølgelig skulde det heller ikke blive anderledes nogen Sinde. Det vilde da ikke være godt. Men vi er for Tiden inde i en saadan Periode, hvor man paa saa godt som alle Omraader i Erhvervslivet maa spørge med alvorlig Betyrning om, hvad man skal sætte sine Børn til. Der er samtidig en vis falsk Ambition overfor alt, hvad der hedder Slægtstradition, saadan som vi kender den fra ældre Tider, at var Bedstefader og Fader Officer, skulde Sønnen ogsaa være det, selv om han maa ske bedre egnede sig til og havde større Lyst til at være Handelsmand. Der gives meget deraf endnu, og det ytrer sig paa den Maade, at man finder det kønt og passende, at Børnene holdes til Bogen, altsaa skal vælge en Stilling. Er det Barnets Lyst, nuvel, saa skal han have Lov, men peger Barnets Lyst i Retning af Haandens Gerning, maa man ingenlunde søge at indbilde Børn og Unge, at de derved synker ned i et lavere Samfundsniveau.

Vor demokratiske Tidsaand skal vi være glade ved, naar den lærer os, at hvad enten vi er Haandens eller Aandens Folk, vi er lige gode for det og skal agtes lige højt iblandt Mennesker, blot vi fylder vor Plads ud. Men vi skal heller ikke glæde os over den demokratiske Aand, naar den gaar til den modsatte Yderlighed og siger, kun Haandens Arbejder bør paaagtes. Men vi møder i mange Erhverv den røde Lygte udhængt, og det vil sige: Her er alt optaget. Den er forlængst hængt ud foran den danske Folkeskoles Porte. Hvormange der gaar ledige og brødløse og vil komme til det i lange og uoverskuelige Tider, vides ikke præcist. Men mon ikke det nærmer sig stærkt op imod eet Tusinde. Og naar dertil kommer, at Kommunerne raaber paa Nedskæringer og Indskrænkninger og Reduktioner paa Skolebudgetterne, forstaar man jo nok, at Fremtidsudsigterne er ikke de allerbedste for de unge Seminarister. Det kan kun gøre Samfundet ondt at se alle disse unge, der som glubende Ulve overfalder Skolekommissionerne, saasomt et ledigt Vikariat rygtes. Man kan vel i nogen Maade ved offentlig Foranstaltning bøde noget derpaa. By-skovs Cirkulære er jo en Haandsrækning, som vil faa en Del Betydning. Men naar de unge ikke tjener noget og heller ikke maa ske skal have Opholdet, hvor de er i Tjeneste, vil det jo kun faa Betydning for hvem, der har et Hjem at falde tilbage paa. Et andet Projekt er det at lade gamle Lærere gaa, naar de er 65 Aar. Det vilde give nogen Luft. Men det naturlige vil det vel nok altid blive, naar det reguleres igennem Tilgangen til Seminarierne i nogen Tid. Baade Forældre og Værger og de unge selv maa nøje og grundigt overveje det, inden de tager Skridtet fuldt ud og giver sig Seminarietiden i Vold.

(Fællespressen).

Borgerforeningen

afsendte for nogen Tid siden følgende Skrivelse:

Til Rønne Belysningsudvalg.

Den Gang Allinge-Sandvig Kommunes Elektricitetsforsyning var

paa Tale, vakte Hr. Ingeniør Mengels Dobbeltstilling som Konsulent for Rønne Belysningsvæsen og Transformatorforeningen samt Raadgiver for Allinge-Sandvig Kommune stor Utilfredshed og var en af Hovedårsagerne til Modstanden mod den paatænkte Ordning.

Da Borgerforeningen har bragt i Erfaring, at den fremtidige Ordning med Hensyn til Hr. Ingeniør Mengels Tilknnytning til Højspændingsselskabet staar foran en Afgørelse, tillader man sig høfligt af Hensyn til en fremtidig Ordning for Allinge-Sandvigs Vedkommende at anmode det ærede Belysningsudvalg om at træffe en saadan Afgørelse, at man bliver frit stillet med Hensyn til Valget af teknisk Assistance.

Paa Borgerforeningens Vegne

C. E. Koefoed
Formand.

I Rønne Byraads Møde i Mandags forelaa Indstilling til Belys-

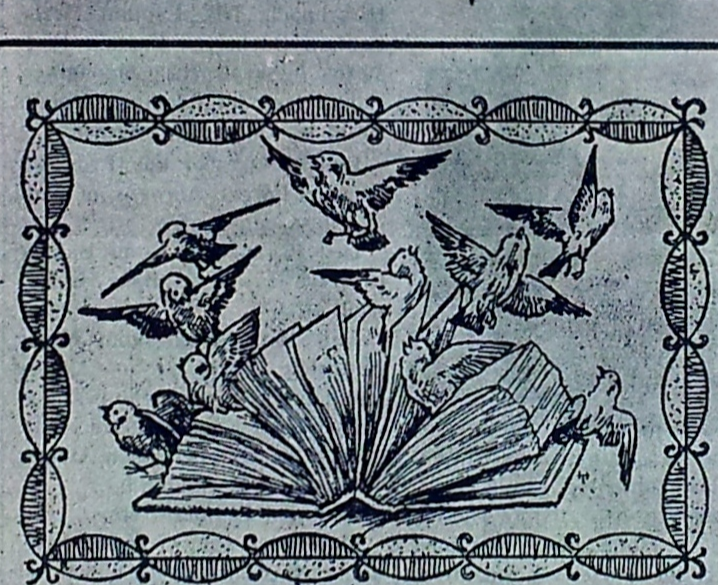
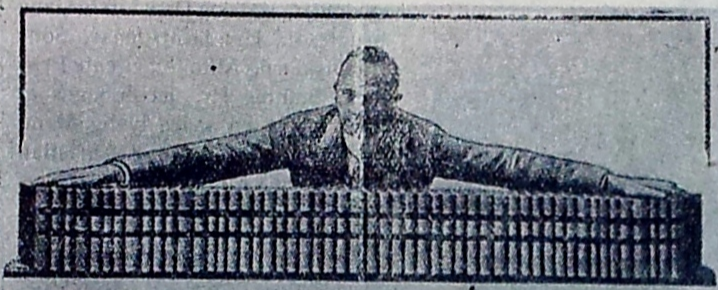
ningsudvalget, gaende ud paa, at Kontrakten mellem Ingeniør Mengel, Odense, og Rønne Kommune opsiges til Ophør til 1. April 1929, og at der optages Forhandlinger med Transformatorselskaberne og Højspændingsselskabet til Oprettelse af Overenskomst om det fremtidige Forhold mellem disse Selskaber, Kommunen og event. nye Transformatorforeninger, herunder ogsaa om Ordningen af Konsulentspørgsmaalet.

Sagen behandledes for lukkede Døre.

Medlem af Belysningsudvalget, Direktør P. M. Nielsen, havde ikke deltaget i det Udvalgmøde, hvor Indstillingen blev vedtaget. Han stillede følgende Ændringsforslag:

Byraadet paalægger Belysningsudvalget at optage en Forhandling med Højspændingsselskabet og Ingeniør Mengel om event. Ændringer i den med Hr. Mengel oprettede Kontrakt. — Skulde Enighed ikke opnaas, bemyndiges Udvalget til at opsige Kontrakten.

Kulturens Kildespring.

Gyldendals Forlag har i disse Dage begyndt Udgivelsen af et nyt Værk, „Gyldendals Bibliotek“, som i Løbet af to Aar vil sprede Verdenslitteraturens Mesterværker ud i Læseverdenen.

Bag ethvert stort Foretagende ligger der en Ide. Dette er ikke mindst Tilfældet med Gyldendals Bibliotek, hvis 52 Bind er mere end et Udvalg af den eksisterende Verdenslitteratur.

Gyldendals Bibliotek forfølger et videre Formaal. Det bygger paa den Tanke, at den indenfor en saa tilpas vid Ramme, som 52 Bind levner, skulde være muligt at give Udtryk for noget af det ypperste, som Menneskeaaanden gennem mere end 2000 Aar har frembragt. Ikke saaledes at forstaa, at der i disse 52 Bind rummes alt. Det er — heldigvis — ikke Tilfældet. Vor literære Arv fra tidligere Slægtled er saa rig, at der maa adskillige Gange dette Antal Bind til for at rumme den. Men derimod har man Lov til at tro, at det i 52 Bind, naar Planen lægges med tilstrækkelig Omtanke og kyndig Hjælp, vil være muligt at give et Billede af Menneskeaaanden ned gennem Tiderne, hvor intet væsentligt Træk mangler.

Netop fordi denne Serie saa afgjort er lagt an paa at kunne læses i sin fulde Udstrækning, har det været nødvendigt at skære bort, naar døde Partier truede med at skjule og tage Magten fra de levende. Ved Siden af en Række af Verdenslitteraturens bedste Værker i uforkortet Skikkelse rummer Gyldendals en hel Del Brudstykker, uden at disse derfor kan siges at være revet løs fra deres Sammenhæng. Overalt er Forbindelsen bevaret. Vort Lands kyndigste Forskere paa alle Litteraturens Omraader har foretaget Udvalget og tilføjet de Indledninger og Forklaringer, som giver Nutidslæsere den nødvendige Baggrund for Tilgængelsen, og som lader Fortidens Værker fremtræde i deres fulde Skønhed.

Samtidig med Værkets Paabegyndelse har Forlaget udsendt en Prøvebog, der kan faas ganske gratis hos Boghandlerne. Den giver paa sine 300 rigt illustrerede Sider, fyldige Oplysninger om de Digtere og de Værker, som Gyldendals Bibliotek vil omfatte, og den er i sig selv en saadan interessant Bog, at den fortjener en Plads i enhver Læsers Bogsamling.

Vi bringer her et Billede, der viser hele Rækken af de 52 Bind, som „Gyldendals Bibliotek“ kommer til at bestaa af; nedenunder ses en smuk Vignet, tegnet af Professor Hans Tegner til Prøvebogen.

Efter en længere Forhandling forkastedes dette Ændringsforslag med 8 Stemmer mod 6. Derefter vedtoges Udvalgets Indstilling med 9 Stemmer mod 6.

Endvidere er afsendt følgende Skrivelse:

Til Allinge-Sandvig Byraad.

I Anledning af en af Byraadsmedlem Vald. Olsen offentlig fremsat Udtalelse at Brændehandler Emil Holm var Eneleverandør af Brænde til Kommunen, fordi de andre Brændeforretninger ikke var konkurrencedygtige, og en heraf følgende offentlig Udtalelse, at Allinge Brugsforening havde givet et billigere Tilbud, anmoder Borgerforeningen det ærede Byraad om at oplyse, hvilken Pris Kommunen har betalt Hr. Holm for Brænde i Januar 1925, Brugsforeningens Pris d. 1/1 samme Aar samt Grunden til at Brugsforeningens eventuelt billigere Tilbud ikke blev modtaget.

Da Foreningen formoder at Hr. Holm har faaet en højere Pris end nødvendigt, hvorved Aldersrentenyderne fik mindre Kvantum end de ellers vilde have faaet, anser man det af Betydning navnlig af Hensyn til disse at faa Spørgsmaalet oplyst.

Paa Borgerforeningens Vegne
C. E. Koefoed
Formand.

Ved Sommerens Død.

Jeg ser det Røde og Gyldne gløde, hvor Solen sank i det blaa Nordvest, der ude ligger de skønne Byer af Rosentaager og Flammeskyer, hvor Drømmen kalder til Fæst, til Fæst

Den store Damper med Lys og Lamper staar ud i Natten, og jeg er med, omkring mig mærker jeg køligt Vinden, langt borte ser jeg et Lands Forsvinden, mens Skibet haster aisted, afsted.

Den korte Sommer, den Tid, der kommer — i denne Aften paa Skibets Dæk er Før og Nu som et Sus i Rummet. Dybt nede skinner og brusser Skummet. Jeg er i Natten en Fugl paa Træk.

Kai Hoffmann.

Dansk Arbejde,

danske Varer er anerkendte og efterspurgt — i Udlandet.

Vort Landbrug har et stort Marked i England, vor Industri sender den ene Skibsloadning efter den anden til fremmede Lande. Her i Danmark afsættes kun en ringe Del af Produktionen. Vi danske køber hellere udenlandske Varer. „Fremmed Mad smager bedst“, siger et kendt Ordsprog, og der er noget om det. Vor Handelsbalance viser det med tørre Tal. Vi indfører meget mere end vi udfører. Pengeknapheden bliver mere og mere følelig, Arbejdsløsheden større og større. For at demonstrere danske Varer oprettedes Købestævnet i Fredericia, der Aar for Aar bliver udvidet og samler et stadig større købedygtigt Publikum.

Foreningen „Dansk Arbejde“ søger ogsaa gennem Afholdelse af Udstillinger af danske Frembringelser i danske Provinsbyer at skabe mere Interesse for danske Varer, og i Dagene 30. Sept. til 7. Oktober bliver en saadan

Udstilling afholdt paa Teknisk Skole i Hasle.

Det er Hasle Haandværkerforening der har taget Initiativet i Foraaelse af, at det ikke er nok at oplyse Køberne om, at de fortrinvis skal købe danske Varer, men at det er i deres egen Interesse at de køber dem hos de Handlende i deres egen By.

Varer og praktiske Opfindelser vil blive demonstreret, ligesom der vil blive afholdt flere Foredrag om Dansk Arbejde.

Fra Uge til Uge.

De gamle paa Udflugt.

I Onsdags startede 20 Biler fra Allinge. Det var Byens Aldersrentenydere, der af Udvalget var inviteret paa en Udflugt til Helligdommen og Almindingen. Skønt Vejret var køligt og blæsende blev det en vellykket Tur, som de gamle længe vil mindes, og Arrangørerne saavel som de, der gratis stillede Biler, Kaffe og Brød til Raadighed, fortjener Tak for den gode Ide og det store Arbejde, der altid er forbunden med Planlægningen af saadanne Ture.

Det farlige Hjørne i Sandvig.

Atter er der her sket et Biluheld, som koster mange Penge, og som vilde være undgaaet, dersom Rosenborghjørnet var fjernet og Vejen i det farlige Sving sat i farbar Stand.

Betaler Automobilismen ikke tilstrækkelige Afgifter til at den med Rimelighed kan forlange, at der gøres en lille Smule? Hvor mange Uheld skal der ske, førend vort sendrægtige Byraad vaagner op til Daad?

C. E. Koefoed.

Køb paa Deres egen Egn!

Denne Opfordring lyser ud af alle Blades Spalter og gentages af enhver Forretningsmand. Og den er ogsaa berettiget, thi en af Grundbetingelserne for et Samfunds Trivsel er Solidaritet. Enhver god Borger bør i egen Interesse handle i den By eller paa den Egn, hvori han selv ønsker at eksistere, og bør det erindres, at har den handlende ikke lige netop den Vare, man ønsker, kan den skaffes

Man bør huske, at for hver Krones Fortjeneste man unddrager sin Bys eller Egns Forretningsfolk, formindsker man disses Skatteevne og Købeevne i tilsvarende Grad.

Landboerne bør ogsaa købe i den By eller paa den Egn, de føler sig knyttet til, da de altid har større Mulighed for at blive tilfredsstillet ved Køb, naar det gaar gennem en stedlig handlende, som for at beholde sin Kunde maa drage Omsorg for at denne bliver behandlet saa godt som muligt. Den stedlige Købmand ser i Egnens Beboere sine stabile Kunder, hvis Tilfredshed er ham en Eksistensbetingelse.

Derfor: Gavn Dem selv ved at støtte Deres By og Egn.

Nordbornholm

bliver herefter omdelt i Hasle ved Bud. — Vor Repræsentant, Hr. Boghandler Markmann modtager Annoncer og Nyhedsstof til Nordbornholm samt tegner Abonnenter paa Bladet. Kun 1 Kr. Enkelte Numre 5 Øre.

Ring op Telefon Hasle 90 eller Allinge 74.

Greta Vestphal,

Sandkaas modtager atter nogle Elever i Klaver og Violin.

Hasle Snedker- og Bygningsforretning.

Største Lager af Ligkister, Ligstøjer og Ligsenge.

Tlf. Hasle 35.

For en Herre

eller Dame er en mindre Lejlighed ledig til 1. Oktober (2 Værelser og Køkken).

Gornitzka, Allinge.

Kofoed & Mortensen

Byggeforretning
Maskinsnedkeri
Ligkistelager

Allinge Teglværk

anbefales.

Mursten, Teglstøen, Drænrør.

Tlf. 127.

Briller og Pincenez

Læseglas — Barometre — Termometre — Regnmaalere i bedste Kv.

Conrad Hansen, Tlf. Allinge 140.

Ligkister og Ligsenge

altid paa Lager i alle Størrelser, og forskellig Udstyrelser og Priser.

Anton Sonnes Byggeforretning

Telefon Allinge 69.

Indehaver Chr. Sonne.

Enhver Husmoder

bør i egen Interesse forlange

Gudhjem Møllers Flormel

Soveværelser

Borde og Stole

Tlf. n. 13 L. PIHL Klemensker.

Nic. Koefoed,

Skrædder- og Herreekviperingsforretning leverer gode Varer til billige Priser. Tlf. Klemens n. 44 x

Gudhjem Sadelmager- og Møbelforretning

Nyheder i Barnevogne, Kurvemøbler, Rejsetøj, Rullegardiner, Markiser m. m.

Benmel.

Godt, tørt Benmel er til Salg. 10 Kr. pr. 100 kg. Tlf. 79.

Fødermelsfabriken, Nykø.

Johanne Hansens

Victualieforretning

anbefaler

hjemmelavet Fars, Medisterpølse, Lungepølse, Sylte og Leverpostej.

Fersk, saltet og røget Flæsk.

Lindeplads - Allinge - Telefon 45

Gaa ikke over Aaen efter Vand

Køb Deres Forbrug af Sodavand fra

Mineralvandsfabriken

BORNHOLM

Sandvig Telefon 25

Lad Dem fotografere

hos P. Anker Poulsen.

Blader og Ffilm fremtaldes og kopieres. — Forstørrelser udføres. Telefon Hasle 66.

Nyheder i

Damefrakker og Ulsters

Meget prisbillige og flotte Faconer

Stor Sending billige Dameveste og Jumpers.

Andreas Thomsen, Hasle.

BRØDRENE ANKER, HASLE.

JERNSTØBERI & MASKINFABRIK.

Alt til Faget henhørende anbefales.

Til Konfirmationen

anbefaler vi os med et stort Udvalg i

billige Kjoler i moderne Faconer fra 8,50

Konfirmandfrakker, lige hjemkomne 29,50

Matroshabitter fra de billigste Kvaliteter til de allerbedste.

Messens Ene-Udsalg

Tlf. 100.

C. Olsen.

Tlf. 100.

Bedste Sort Høstbindegarn

sælges. — Vi har en særlig billig Pris for dette, naar det købes og betales kontant.

Nordlandets Handelshus.

Store, meget kraftige

DAMPKUL

til Tærskningen.

Smøreolie,

Motor-Petroleum,

Pudsetvist.

Alle Slags Varer sælges og Priserne er billige i

Nordlandets Handelshus.

Prima Kvaliteter Hvede, Rug og Havre købes

i disse Dage, og for tørre, sortsrene Varer betales en god Pris og paa Basis af den holl. Vægt.

Nordlandets Handelshus.

Konfirmationsudstyr

til Piger og Drengene købes med stor Fordel i
Magasin du Nord's Udsalg.

Vi har det store Udvalg, altid prima Varer og rimelige Priser.

Nye, fikse Frakker i marineblaat, sort og kulørt Rebs samt smukke Dessin i Ulster er hjemkomne. — Vi tilbyder en pæn Frakke med Plyskrave fra 21 Kr.

Stort Udvalg i færdige, hvide og kulørte uldne Kjoler fra 10 Kr.

I Metermaal haves nye, hvide, elegante Mønstre i Kunstsilkstoffet fra 2,40 Kr. pr. m., samt Vaskesilke, Crepe de chine, Marocain, Uldmouseline m. m.

Meget stort Farveudvalg i kulørte uldne Kjølestoffer fra 1,85 Kr. pr. m.

Moderne Faconer i Matroshabitter i 3 gode Kvaliteter til 23,00 — 29,50 — 37,00 Kr. for Størrelse 7. — Ægte blaa Stortrojer med For fra 17,50 Kr. for Størr. 7.

Største Udvalg i Manchetskjorter, Slips, Sokker, Seler, Hatte, Huer m. m.

Magasin du Nord's Udsalg

ved Victor Planck, Allinge.

Leverandør til Vare- og Landbrugs-Lotteriet.

Kjøletøj.

Nyheder hjemkomne.

Aarets store Mode-„Kascha“!

og iøvrigt alle moderne Stoffer.

Tærnede Stoffer til Børnekjoler 160 Øre pr. Meter.

Andreas Thomsen, Hasle.

Prøv at lade Dem klippe!

P. C. Holm

anbefaler til billigste Priser:

Emaillerede Vaske og Vandlaase.

Fliser, hvide Glas-Vægliser, passende at sætte paa Væggen ved Vasken og Komfuret samt til Gasbordet.

Køkkenemallelak i graa, blaa, hvid og gul. Egner sig fortrinligt i Køkkenet, da den giver en meget haard og blank Overflade.

Gasovne, Stegeovne til Primus, Gasapparater, Aluminiums-Bageforme i forskellig Størrelse og bedste Konstruktion.

Primusapparater.

Bageforme, runde og firkantede, Isforme, Buddingforme.

Alluminiums-Kasseroller, Kedler og Pauder.

Dansk Emaillegods er svært og holdbart og føres i alle Størrelser af Køkkeninventar. — Anker Høogaards email og sorte Gryder.

Rustfri Brødknive med sort og hvid og Bøffelhorns Skafter.

Alpacca, Alluminium og Sølvplet i alt gangbart Service.

Brødkærere — Kødhakere — Ruller m. m.

P. C. HOLM

Tlf. 39. ALLINGE Tlf. 39.

Skal Datteren eller Sønnen konfirmeres?

gælder det jo at finde et baade fikt og solidt Udstyr, der ikke overstiger Budgettet.

Der er den Garanti paa vore Priser, at tilsvarende Kvaliteter kan ikke købes billigere noget Sted og Udvalget er nu meget omfattende baade i Kjoler, Frakker, Matros- og Jakkehabitter, Stortrojer, Ulsters og alt, hvad der ellers hører til et 1ste Klasse Udstyr.

Af sorte, hvide og kulørte Kjøletøjer findes en Masse smukke Nyheder til yderst rimelige Priser.

Husk vort Udvalg i Herre- og Dameparaplyer i alle Modifarver.

En moderne Paraply vil altid være en kærkommen Konfirmandgave.

Alt forevises uden Købetvang.

Manufakturhuset
HASLE

4 Ugers Grise

er til Salg d. 20. Sept.

Avlsbruger Chr. Holm, Allinge.

Naar De skal avertere, benyt da „NORDBORNHOLM,“

Allinge-Sandvig Gymnastikforening

afholder Medlemsbal Søndag den 16. ds. Kl. 8 paa Christensens Sal. Bestyrelsen.

Køb altid Deres BRILLER

Emil Wesths

Ur- & Guldsmedeforretning

Tlf. Hasle 116

Nøjagtig Udmaaling med Stigmatometer. Brillere efter Lægerecepter ekspederes. Billige Priser.

Sygekassekontrollbøger

leveres billigst fra

Gornitzkas Bogtrykkeri, Allinge

Biografen.

Søndag den 16. Sept. Kl. 7 og 8,30.

Jackie Coogan som Jockey.

Den lille verdensberømte Films-helt spiller selv Hovedrollen, og han har aldrig i nogen tidligere Film haft større Succes end i denne.

Holl. Blomsterløg

Hyazinter, Tulipaner, Krokus, Paaskelliljer m. m. faas nu i

All. Blomsterforretning
Tlf. Allinge 88.

eller Hallelyst, Tlf. Sandv. 6 og 47.

Fest- og Bryllupsange

leveres billigst fra

Allinge Bogtrykkeri

Spegesild

til Salg, event. byttes med Kartoffler, Sæd eller Brænde.

Tlf. Ruts 78. H. C. Svarth, Vaag.

Nye Sendinger, stort Udvalg

Prima Mejerioste

sælges billigst muligt og udskæres efter Ønske i store og småe Stk.

Nordlandets Handelshus.

Elegante Visitkort

50 Stk. med Navn 2 Kr.

Allinge Bogtrykkeri.

Vier til Tjeneste

med en Mængde gode Ideer til en virkningsfuld Reklame i „NORDBORNHOLM.“

Ønsker De en Annonce, der vil blive læst og husket, da ring op Tlf. Allinge 74 og meddel os, hvad De ønsker at reklamere med, vi skal da sende Dem et Udkast og opgive billigste Pris. „NORDBORNHOLM“ læses i alle Hjem indenfor Deres Kundekreds.

„NORDBORNHOLM“ er det billigste og mest fordelagtigste Blad at avertere i.

Gør et Forsøg, og De vil blive overbevist.

Sælhundede.

Medens de fleste Folk kender Stovens og Markens Vi et, kan det næppe siges, naar Tølen er om Sælhunden — Havets Datter. Fiskerne kender den — desværre kun alt for godt — og hader den; men By- og Landboerne har kun sjældent Lejlighed til at se den og kender den som oftest kun gennem Boger og Tegninger og fra Zoologisk Have. Men een Ting er at se den i naturlige Omgivelser. Stille og dvast ligger Sælhunden paa Cementkanten om det lille Bassin og ser slødt paa Publikum, den rører sig ikke og gaar kun i Vandet, naar Vagteren kommer med Sild til den. Folk faar i Grunden forterte Begreber om saadant et Dyr; de aner ikke, at Sælhunden i Havet kan maale sig med Valfen i Hurtighed, og havde de ikke dens Færdigheder at beundre, naar den hurtigt farer rundt i det store Bassin, vilde de næppe tiltro Sælhunden videre Dygtighed i Svømmekunsten.

Her i Danmarks Farvande findes tre Arter, nemlig den plettede Sæl, der er den almindeligste ved Kysterne, Graasælen, der saa godt som udelukkende holdes til i aaben Sø, og den lille Ringsæl. Den sidste er dog meget sjælden. Som bekendt er Sælhunden et Pattedyr, der udelukkende er henvisst til Havet og fuldstændig afhængig af dette. — Efter Landbygningen at domme hører den til Roddyrene, men da den synker Blyttet uden at tygge det, er Tænderne udartede, saa de mere egnede sig til at grabe og fastholde Blyttet, Hovedet er stort og tydeligt adskilt fra Kroppen, de store Øjne er klare og Munden forsynet med kraftige Slægbørster. For- og Baglemmer er ombygget til fortrinlige Svømmeredskaber, og den forstaar at bruge dem.

Medens den paa Vandjorden er kluntet og ubehjælpelig og af den Grund kun gaar i Land i April—Maj for at føde sin Unge, saa tager den Revanche i Vandet. Ingen Fisk kan undgaa den. Lynsnart farer den af Sted, snart med Ryggen, snart med Bugen opad, naar lodret i Vandet, drejer rundt om sig selv, kort sagt er mere fri i sine Bevægelser end Fuglen i Luften. — Længe kan den være under Vandet — fra 5—10 Minutter — men da den aander ved Lunger, maa den af og til op til Overfladen for at aande. Som Regel kommer den op hvert Minut. Sover den i Vandet, og det træffer hyppigt, bliver Forlemmerne den adheles mekanisk op til Overfladen hver Gang, den skal forny Luften. — Under Vandet er Næseborerne og Dre-aabningerne lukkede. Den holder meget af at ligge paa store Sten og sole sig. Er der Fred kan den ligge der i Timevis uden at røre paa sig.

— Dens Føde bestaar væsentligt af Fisk, og her er det, Tampen brænder. Den har hurtigt Lærk, at det er betydeligt lettere at holde sig til Fiskernes Gavn og Kroge end selv jage Blyttet, og herved forarsager den et stort Tab for Danmarks Fiskere. Det gaar med den som med Maarten, der fraadjer i Føde, naar der er nok af den. Kommer den til en „Lakselant“ (en Række Kroge forbundne med et Tov), og der er flere Laks paa, gaar den fra den ene Ende af Lanken til den anden og piller Laksene af. Den skal nok vogte sig for Krogene, derfor lader den Hovedet blive siddende og undertiden Nyg-raden, Resten slaar den af, og, naar den har ædt sig mæt, kaster den det øvrige bort. Fiskerne kan efter Hovederne danne sig en Mening om, hvor store Laksene har været, og derefter beregne Tabet — og det er ikke lille. Jeg ved, at Sælhunden paa en Nat har taget 14 store Laks fra et eneste Bladetag. Ligeledes tomme den Lak-segarman, og ofte har Fiskerne set den komme op med en levende Laks mellem Forlapperne et Stykke foran Haanden. Laksen har slaaet med Halen, saa Vandet har skummet om Sælhunden, men

fra fænde den ikke komme. Eller de de har fra Haanden set den gaa ned ved Garnene og tage Laksen. Naar de saa har ladet en Sten falde ned til den, har den rejst Hovedet, ligget lidt paa dem og med et Par Slag været i Overfladen et godt Stykke fra Vaaden. — Skød de nu ikke efter den, gif den ned til Garnene igen og kunde ofte naa at faa tomt dem, inden Fiskerne fik dem trukket op. Altid piller den de bedste Laks af først. Lige saa slem er den ved Sildegarn og Torstestrufer. Det hænder dog, at den i sin Føer bliver siddende i Rusen og drukner.

Det er ikke underligt at Fiskerne hader den og gerne vil den til Livs, men den er saa vanstelig at komme paa Sted, saa at, selv om den kun søder en Uge om Aaret, Tilgangen om trent kan erstatte Afgangen. Den vinder at holde til, hvor Farvanden gaar langt ud, som ved Hollands Kyster, eller paa store Sten, hvor den ikke let kan overrumples. — Ofte har Fiskerne Stiffel med i Vaaden, men enten er Søen for urolig til sikkert Sigte eller ogsaa viser den sig slet ikke. En sludt Sælhund synker straks til Bunds. Er der grunt Vand kan mar med et Dræg fiske den op, men paa dybt Vand er den som Regel tabt.

Naar vore Forsædre her haft saa meget at gøre med Havmand og Havfrue, saa har Sælhunden sikkert sin store Andel deri. Staa en Maanedstinaat nede ved Stranden og se en gammel Sælhund have sit vaade, glinsende Ansigt op af Vandkanten. De store, klare Øjne bryder Maanestraalerne og fra de lange Slægbørster glimter Vandperlerne. Ubevægelig stille kan den staa for saa pludselig at forsvinde. Eller se en ung slank Sælhund ligge paa en Sten, sikkende ind mod Land. Den usitre, flimrende Belysning kan nok skabe et Billede af en Havmand eller Havfrue, der længelsfuldt ser mod Kysten. Derfor en stakkels Bønde i gamle Dage saa saadan et Dyr ved Stranden en Nat, ja, saa kan man være sikker paa, han blev bange og løb hjem og fortalte, at han havde set en Havfrue, og hans ophidsede Fantasi skulde nok lægge til, at hun havde vinket ad ham, og at han havde hørt hendes Klagefang.

Endnu knytter der sig en Del Overtro til Sælhunden.

Prøv vor hjemmelavede **Pars, Medisterpølse og Paalæg.**

Varerne garanteres altid friske, da de opbevares i moderne, elektrisk Kølanelæg.

A. Lyster
Telefon Hasle Nr. 74.

Ajletønder, Saltkar og Skoldekar anbefales til billigste Priser.

Hasle Bødkerforretning,
Tlf. Hasle 105.

Til Sæsonen

anbefales mit nye Lager af moderne Hatte til ældre og yngre Damer samt Børnehatte.

Stort Udvalg i Broderier.

Kedvig Marekman,
Tlf. Hasle. 90.

Meget fin ny

Klipfisk,

afnakket, meget proper Vare, — rigtig en Herreret, — sælges.

Nordlandets Handelshus.

De nye Priser for de nye Sendinger emailleerede

Murgryder og Vaske

er meget billigere.

Alt Jern og Støbegods er billigt nu.

Spørg om Priserne i

Nordlandets Handelshus.

De Averterende

anmodes høfligst om at indsende vort Tilgodehavende for Annoncer paa tilsendte Indbetalingskort, Postkonto Nr. 14146, hvilket er den billigste og bekvæmste Maade. Alle Indbetalingskortets 3 Dele maa være udfyldte ved Indbetalingen, men Deres Postbud vil være Dem behjælpelig hermed og modtage Beløbet + 5 Øre i Porto mod Kvittering paa Postbeviset.

Kunstgødningen ventes i de første Dage

Alle Forudbestillinger expederes franco saalænge Skibet losses. — Gør Bestilling snarest i

Nordlandets Handelshus.

Prima Svineskraa

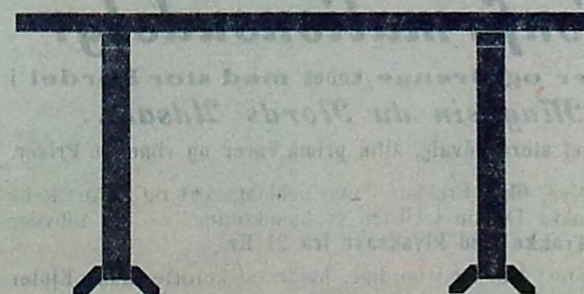
af ny Sæd blandet med frisk tør Mais

sælges til lavere Pris i

Nordlandets Handelshus.

Man læser altid en god Annonce og en god Plakat. Den gode Annonce giver de bedste Resultater i „Nordbornholm“, og den gode Plakat faas bedst i Bladets Bogtrykkeri. — Vi besvarer gerne enhver Forespørgsel. — — —

Alle blaastribede Kornsække

med vort Firmanavn bedes returneret hurtigst muligt.

Ældre Laan af Korn- og Foderstofsække samt Frosække og Poser som ikke er leverede til 1. Oktober bliver noterede og maa betales.

Nordlandets Handelshus.

Største Væger af færdige Klædninger

og Arbejdstøj samt prima amerikanske Overalls og Jakter fra 3,25—5,00. — Prima blaa Volskindsbentklæder og forst. andre Arbejdsbentklæder, Trojer, Bluser og Skjorter. — Underbellædning i Uld og Bomuld til voksne og Børn. Bestillinger paa Klædninger efter Maal. Iste Kl. Arbejde til billigste Pris. Altid bedste Kvalitet og største Udvalg i Tricotage og Udgarn.

Ajletøj og Klæde. **Jens Hansen Allinge.** Vævsteder og Bomuldstøf.

Allinge nye Møbelmagasin

Havnegade 53. (forh. Købm. Vald. Jørgensens Ejend.)

Stort Udstillings- og Provelager af Soveværelser, Spisestuer, Herreværelser, Dagligstuer og enkelte Møbler.

Credit indrømmes fra 5 Kr. umiddelbart. Stør Rabat pr. Kontant.

Peter Emil Holm.

10 Aars Garanti. 10 Aars Garanti.

Gyldig fra og med 15. September.

Køreplan.

Ronne-Allinge Jerbane.

SØGNEDAGE.

Ronne H.—Sandvig.

Ronne H.	8,00	12,40	18,30
Ryker	8,15	12,55	18,45
Klemens	8,25	13,05	18,55
Re	8,39	13,19	19,09
Tein	8,51	13,31	19,21
Allinge	8,59	13,39	19,29
Sandvig	9,05	13,45	19,35

Sandvig—Ronne H.

Sandvig	9,40	14,00	20,00
Allinge	9,45	14,05	20,05
Tein	9,53	14,13	20,13
Re	10,05	14,25	20,25
Klemens	10,19	14,39	20,39
Ryker	10,29	14,49	20,49
Ronne H.	10,45	15,05	21,05

SØN- OG HELLIGDAGE

Ronne H.—Sandvig.

Ronne	8,30	12,40	19,25
Ryker	8,44	12,54	19,39
Klemens	8,53	13,03	19,48
Re	9,06	13,16	20,01
Tein	9,17	13,27	20,12
Allinge	9,25	13,35	20,20
Sandvig	9,30	13,40	20,25

Sandvig—Ronne H.

Sandvig	9,45*)	14,00	20,45
Allinge	9,50	14,05	20,50
Tein	9,58	14,13	20,58
Re	10,09	14,24	21,10
Klemens	10,22	14,37	21,24
Ryker	10,31	14,46	21,34
Ronne H.	10,45	15,00	21,50

*) har i Ronne H. Forbindelse med Tog til Næst.

Til Syltning

anbefales

Demerara Sukker, grannleret Melis, Topmelis No. 1.

Egte Bourbon Vanillie 20-30-55. Anticil Syltepulver.

J. B. Larsen.

FLÆSK, Kød og Pølser

modtages til Røgning hos Slagterm. Phillipsen, Sandvig.

Allinge Skæpepi

Optændningsbrænde altid paa Lager, billige Priser.
Tlf. 29. **Geert Hansen**

Køreplan

Almindingen Gudhjem Ronne Jerbane.

SØGNEDAGE

Ronne Almindingen Gudhjem

Ronne H.	8,10	13,25	19,00
Næst	8,10	13,25	19,00
Nafteby	8,58	14,13	19,48
Almindingen	9,08	14,23	19,58
Ostermarie	9,27	14,42	20,17
Osterlars	9,36	14,51	20,26
Gudhjem	9,48	15,03	20,38

Gudhjem Almindingen Ronne

Gudhjem	8,05	13,15	18,50
Osterlars	8,15	13,25	19,00
Ostermarie	8,24	13,34	19,09
Almindingen	8,42	13,53	19,28
Nafteby	8,54	14,05	19,40
Næst	9,40	14,55	20,30
Ronne H.	9,40	14,55	20,30

SØN- OG HELLIGDAGE.

Ronne Almindingen Gudhjem

Ronne H.	8,15	13,00	20,00
Næst	8,15	13,00	20,00
Nafteby	9,03	13,48	20,49
Almindingen	9,13	13,58	20,59
Ostermarie	9,32	14,17	21,18
Osterlars	9,40	14,25	21,26
Gudhjem	9,50	14,35	21,36

Gudhjem Almindingen Ronne

Gudhjem	8,10	12,55	19,50
Osterlars	8,20	13,05	20,00
Ostermarie	8,28	13,13	20,10
Almindingen	8,47	13,32	20,28
Nafteby	8,58	13,43	20,40
Næst	9,45	14,30	21,30
Ronne H.	9,45	14,30	21,35